

Sygn. akt V KK 176/13

POSTANOWIENIE

Dnia 13 sierpnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Ryński

SSN Roman Sądej

Protokolant Anna Kowal

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k., bez udziału stron,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 13 sierpnia 2013 r.,
w sprawie **A. C.**

wobec której umorzono postępowanie na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z
art. 31 § 1 k.k. oraz orzeczono środek zabezpieczający w postaci skierowania jej na
psychiatryczne leczenie ambulatoryjne,
kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść A. C. od
postanowienia Sądu Rejonowego S.
z dnia 18 września 2012 r.,

p o s t a n o w i ł

**uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi
Rejonowemu w S. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Prokuratura Rejonowa w S. prowadziła postępowanie przygotowawcze przeciwko A.C., podejrzanej o popełnienie przestępstwa z art. 163 § 1 pkt 1 k.k. w zw. z art. 162 § 2 k.k. W toku tego postępowania poddano podejrzaną badaniom psychiatrycznym. Biegli stwierdzili u podejrzanej chorobę psychiczną w postaci schizofrenii paranoidalnej w fazie remisji.

Jednocześnie podnieśli, że A. C. z powodu zaostrzenia choroby, w chwili popełnienia czynu miała całkowicie zniesioną poczytalność w rozumieniu art. 31 § 1 k.k., lecz ze względu na ustąpienie stanu zaostrzenia psychozy i kontynuowanie leczenia, nie istnieje obecnie wysokie prawdopodobieństwo powtórzenia przez nią takiego samego bądź podobnego czynu (opinia, k. 139 akt sprawy).

W dniu 29 czerwca 2012 roku do Sądu Rejonowego w S. wpłynął wniosek asesora Prokuratury Rejonowej w S. o umorzenie śledztwa przeciwko podejrzanej na podstawie art.17 §1 pkt 2 k.p.k. i zastosowanie wobec niej na podstawie art. 93 k.k. i art. 94 § 1 k.k. środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym (k. 145 – 146).

Na posiedzeniu w dniu 18 września 2012 r. Sąd odebrał od biegłych psychiatrów i psychologa uzupełniającą opinię. Biegli podtrzymali dotychczasowe stanowisko, podkreślili fakt kontynuowania leczenia przez podejrzaną i ponownie określili jako niewysokie prawdopodobieństwo popełnienia przez nią kolejnego podobnego przestępstwa. W tej sytuacji obecny na posiedzeniu prokurator zmodyfikował treść pisemnego wniosku w ten sposób, że wniósł o zastosowanie wobec A. C. środka zabezpieczającego w postaci skierowania jej na leczenie ambulatoryjne. W rezultacie Sąd umorzył postępowanie na podstawie art. 17 §1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. oraz orzekł na podstawie art. 93 k.k. i art. 94 § 1 k.k. tytułem środka zabezpieczającego skierowanie podejrzanej A. C. na psychiatryczne leczenie ambulatoryjne. Orzeczenie to uprawomocniło się bez zaskarżenia w dniu 26 września 2012 r.

Kasację od tego orzeczenia wniósł na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. Prokurator Generalny. Zaskarżył postanowienie na korzyść podejrzanej A. C. i na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił:

- rażące naruszenie art. 93 k.k. i art. 94 § 1 k.k., mające wpływ na treść orzeczenia, polegające na błędnej ich wykładni i niesłusznym przyjęciu, że wobec sprawcy czynu popełnionego w warunkach art. 31 § 1 k.k. możliwe jest orzeczenie środka zabezpieczającego w postaci skierowania na leczenie ambulatoryjne;
- rażące i mające wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 322 § 1 k.p.k. i art. 324 § 2 k.p.k., polegające

na wydaniu przez sąd postanowienia o umorzeniu postępowania w sytuacji, gdy brak było podstaw do uwzględnienia wniosku złożonego w trybie art. 324 § 1 k.p.k.

W konkluzji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w S.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja była zasadna w stopniu oczywistym i podlegała uwzględnieniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Należy wskazać, że nowelizacja przepisu art. 93 k.k. dokonana ustawą z dnia 5 listopada 2009r., która weszła w życie w dniu 8 czerwca 2010r., nie spowodowała modyfikacji możliwości stosowania środków zabezpieczających wobec sprawców popełniających czyny zabronione w stanie niepoczytalności określonej w art. 31 § 1 k.k. W stosunku do takich sprawców wyłączne zastosowanie nadal znajduje przepis art. 94 § 1 k.k., przewidujący orzeczenie umieszczenia w odpowiednim zakładzie psychiatrycznym, o ile zostały spełnione przesłanki w nim przewidziane.

Przepis art. 93 k.k. ma charakter ogólnej normy gwarancyjnej, mającej odniesienie do wszystkich środków zabezpieczających i nie może stanowić samodzielnej podstawy ich stosowania, w oderwaniu od poszczególnych sytuacji procesowych, określonych w kolejnych przepisach Rozdziału X Kodeksu karnego. Skierowanie na leczenie ambulatoryjne, o którym mowa w obecnym brzmieniu przepisu art. 93 k.k., związane jest ze szczegółowymi przesłankami przewidzianymi w przepisach art. 95a § 1 i § 1a k.k. oraz art. 97 § 1 k.k., a więc wówczas, gdy została orzeczona kara pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

Zastosowanie zatem w zaskarżonym postanowieniu przepisu art. 93 k.k., jako podstawy orzeczenia wobec podejrzanej środka zabezpieczającego w postaci skierowania jej na psychiatryczne leczenie ambulatoryjne stanowiło rażące naruszenie tego przepisu.

Trafnie też wywiedziono w kasacji, iż Sąd błędnie powołał jako podstawę prawną zastosowanego środka zabezpieczającego przepis art. 94 § 1 k.k. Treść tego przepisu jest jednoznaczna. Ma on zastosowanie wyłącznie w stosunku do

sprawców popełniających czyny zabronione w stanie niepoczytalności określonej w art. 31 § 1 k.k. i przy spełnieniu kryteriów w nim przewidzianych stanowi podstawę orzeczenia środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia sprawcy w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2012 r., II KK 326/12, Lex Nr 1284897).

Słusznie Prokurator Generalny zarzucił Sądowi Rejonowemu także rażące naruszenie art. 322 § 1 k.p.k. i art. 324 § 2 k.p.k.

Skoro bowiem po przesłuchaniu biegłych lekarzy psychiatrów i psychologa okazało się, że brak jest podstaw prawnych do zastosowania wobec podejrzanej środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia jej w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym na podstawie art. 94 § 1 k.k., sąd powinien był odmówić uwzględnienia wniosku o umorzenie postępowania i przekazać sprawę prokuratorowi. Do umorzenia postępowania ze względu na niepoczytalność sprawcy, gdy nie ma podstaw do orzeczenia wobec niego środka zabezpieczającego, uprawniony jest bowiem jedynie prokurator (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2002 r., I KZP 7/02, OSNKW 2002. z. 7 - 8, poz. 59).

Sąd Rejonowy orzekając o umorzeniu postępowania wobec podejrzanej na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k., w sytuacji gdy brak było podstaw do uwzględnienia wniosku złożonego w trybie art. 324 § 1 k.p.k. o umieszczenie jej w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym, dopuścił się rażącego naruszenia wskazanych w kasacji przepisów.

Stwierdzone rażące naruszenie prawa miało istotny wpływ na treść orzeczenia, skoro w obiegu prawnym funkcjonuje orzeczenie o umorzeniu postępowania karnego wobec A. C. wydane przez niewłaściwy organ, a nadto zastosowano środek zabezpieczający wbrew przesłankom przewidzianym w ustawie.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy, oceniając zarzuty i wniosek skarżącego za oczywiście zasadne, uwzględnił kasację na posiedzeniu. Zaskarżone postanowienie musiało zostać uchylone, a sprawę należało przekazać Sądowi Rejonowemu w S. do ponownego rozpoznania.

W jego toku Sąd uwzględni przedstawione powyżej zapatrywanie prawne (art. 442 § 2 k.p.k.) i rozstrzygnie o wniosku prokuratora respektując obowiązujące regulacje prawa materialnego oraz procesowego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.